

BOEKBESPREKING

De keizer aller ziektes. Een biografie van kanker

Siddhartha Mukherjee

Door: Henk Van daele

Wie als opdracht krijgt een publicatie van bijna 600 bladzijden bondig samen te vatten en te recenseren, staat voor een zware opdracht. *De keizer aller ziektes* is inderdaad een turf van een boek, precies 591 bladzijden dik. Na 500 pagina's tekst volgen er 60 bladzijden noten en tot slot nog een begrippenlijst, een bibliografie, een verantwoording van de illustraties en een uitgebreid register. Het geheel doet bijna denken aan een belangrijke universitaire cursus van een overijverige hoogleraar.

De auteur van dit uitvoerige werk is Siddhartha Mukherjee, geboren in 1970 in New Delhi (India). Aan de universiteit van Oxford (U.K.) behaalde hij eerst de graad van doctor in de biochemie. Daarna zette hij zijn opleiding verder aan de Harvard universiteit (U.S.A.) waar hij zijn artsdiploma verkreeg. Maar door de biografie van kankers met zoveel zorg en tot in de details te beschrijven zoals Siddhartha Mukherjee dit hier doet, zou men de auteur ook een diploma van historicus mogen aanbieden.

De auteur legt niet enkel uit hoe kankers ontstaan vanaf het oncogen, maar ook hoe al gedurende vele eeuwen maligne tumoren worden bestudeerd, en hoe patiënten met verschillende soorten kanker werden en worden behandeld. Duidelijk komt ook tot uiting dat de oncologie, als medische discipline, op verschillende wijzen voortschrijdt bij het zoeken naar altijd meer inzicht en steeds beter aangepaste therapieën. Soms door jarenlang hard labuur in laboratoria, soms door een gelukkig toeval, soms door enkele gelijkgestemde onderzoekers die elkaar ontmoeten en beslissen samen te werken, soms door gebeurtenissen op congressen of in netwerken, soms door markante tijdschriftartikelen. Vallen, opstaan, en weer doorgaan. Als lezer krijgt men bewondering voor de vorsers die, gedreven door wetenschappelijke nieuwsgierigheid, permanent werkzaam zijn in het belang van de vele kankerpatiënten.

Dit alles beschrijft Siddhartha Mukherjee op briljante wijze. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij voor dit lijvige boek in 2011 de bekende Pulitzerprijs kreeg.

De aandachtige lectuur van dit boek, met zijn 500 bladzijden, vraagt wel wat tijd, maar is heus geen dwangarbeid. Wel integendeel. Dank zij de interessante tekst, doorspekt met vele kleine belangwekkende wetenswaardigheden, zal menig oncoloog van dit magistrale oeuvre kunnen snoepen. Maar ook geïnteresseerde gezonde mensen en vele kankerpatiënten zullen deze dikke publicatie weten te waarderen. Want heel wat bladzijden lezen net zo vlot als een boeiende roman. Niet-medici zullen zich dan wel wat oncologische termen moeten eigen maken en de verklarende begrippenlijst achteraan het boek kan hen hierbij helpen. Deze begrippenlijst mocht nog meer medische begrippen met bijpassende verklaringen bevatten; termen zoals angiogenese, apoptose, epidemiologie, immuuntherapie, neo-adjuvant, om er slechts enkele te noemen, ontbreken. Spijtig.

De oorspronkelijke Engelstalige editie van deze uitvoerige publicatie verscheen in 2010, en in 2011 lag de Nederlandse vertaling al in de boekenwinkel. Mogelijk verklaart deze snelheid waarom een aantal

schoonheidsfoutjes dit magistrale boek ontsieren. Een voorbeeld om dit te illustreren. Op bladzijde 192 troffen we volgende zin: “Misschien hadden de mensen die kritiek op Farber hadden gehad wel gelijk”. Een mooi geval van woordherhaling, maar wanneer een leerling van het secundair onderwijs in een opstel een zin schrijft met drie vervoegingen van hetzelfde werkwoord “hebben” in, dan verliest hij wel punten. Uitzonderlijk beweert de auteur ook een duidelijke onwaarheid: zo schrijft hij op pagina 482 dat de (Amerikaanse) militairen na de Tweede Wereldoorlog Europa aan het roken brachten. Voor wat betreft de vrouwelijke bevolking gaat dit nog enigszins op, maar mannen rookten hier toch al enkele eeuwen.

Verscheidene leemten troffen we aan in het register. Is het logisch dat Adriamycine wel wordt vermeld, maar Avastin (bevacizumab) niet? De twee vrienden Emil Frei en Emil Freireich worden in de tekst dikwijls samen genoemd, maar Freireich komt niet voor in het register. Nog andere persoonsnamen ontbreken eveneens in deze index: Oswald Avery, George Beadle, Sydney Brenner, Johan Brugge, Robert Egan, Ambroise Paré, Albert Salomon, Edward Tatum, Umberto Veronesi, Peter Vogt, enz. Gordon Zubrod krijgt in het register niet enkel een foutieve spelling van zijn familienaam, maar dat hij op verscheidene plaatsen in de tekst voorkomt, staat niet vermeld in het register.

Het register is dus bepaald zwak. Dit mag niemand beletten met het magistrale werk van Siddhartha Mukherjee kennis te maken. Het boek is te belangrijk, vooral voor de vele kankerpatiënten.

Siddhartha Mukherjee, *De keizer aller ziektes. Een biografie van kanker*, Amsterdam, De Bezige Bij, 2011, ISBN 978 90 234 2698 1.